

Bidrag till Strategi för omställning till fossilfri transportsektor

Energimyndigheten har efterfrågat skriftliga bidrag till den nationella strategin för omställning av transportsektorn till fossilfrihet, som är under framtagande. Länsstyrelsen i Blekinge vill framföra nedanstående tre huvudpunkter. Länsstyrelsen ställer sig också bakom de förslag och synpunkter som sammanställts av LEKS, som redovisas på följande sidor.

1. Offentliga aktörer bör få ansvar att bidra till utbyggnad av regional och lokal infrastruktur för förnybara drivmedel. För att kunna etablera tankställen för förnybara drivmedel krävs ett visst fordonsunderlag som använder den aktuella drivmedelstypen. Ofta leder detta till en ”moment 22-situation”, där det inte går att etablera tankställe eftersom det inte finns efterfrågan och det går inte att upphandla fordon för nya drivmedel eftersom det saknas tankningsmöjlighet. Fordonsflottan hos offentliga aktörer i området skulle kunna utnyttjas för att skapa det fordonsunderlag som krävs för att möjliggöra etablering av tankställe. För att stimulera utvecklingen bör offentliga aktörer ha ett uttalat ansvar att deras fordonsflotta utformas så att den bidrar till utbyggnad av infrastruktur för förnybara drivmedel. Ofta krävs här att flera offentliga aktörer involveras, och länsstyrelsen har goda förutsättningar att leda samordningen av drivmedelsinriktning.
2. Starkare styrmedel för utformning av nationell och regional transportplan. Om transportsektorn ska kunna bli fossilfri krävs samtidigt en kraftig minskning av vägtransporter med bil/lastbil. Transportplanen på nationell och regional nivå är viktiga redskap för att styra utvecklingen av transportsystemet. Baserat på utformningen av den senaste nationella transportplanen behövs starkare styrmedel för att transportplanen tydligare ska främja övergång från transporter med bil/lastbil till järnväg och sjöfart. Satsningarna måste återspeglas i den ekonomiska fördelningen av åtgärdsinsatser inom väg/järnväg/sjöfart/gång- och cykel. Utformningen av den nationella transportplanen får stora konsekvenser för fördelningen mellan åtgärdsinsatser i de regionala transportplanerna.
3. Ökad hänsyn till effektiva kollektivtrafiklösningar i planering av nya bostadsområden. I kommunernas planering och lokalisering av nya bostadsområden krävs ökad hänsyn till effektiva kollektivtrafiklösningar. Denna fråga behöver komma in tidigt i planeringen, och kan lösas genom ökat utbyte och dialog mellan kommun och kollektivtrafikansvarig myndighet i mycket tidigt skede.

Förslag och synpunkter sammanställda av LEKS

Nedanstående presenteras förslag på utveckling av länsstyrelsens verktyg och styrmedel angående fossilfri transportsektor som länsstyrelserna genom LEKS tidigare skickat in till utredningar.

Inledning

Länsstyrelserna har sedan många år arbetat med de regionala energi- och klimatfrågorna, både utifrån uppdraget att leda och samordna arbetet i länen och utifrån sina olika verksamhetsområden så som Hållbar samhällsplanering.

Länsstyrelsens energi- och klimatsamordning, LEKS, stödjer länsstyrelsernas arbete med energi- och klimatfrågorna i länen. Länsstyrelserna kan genom LEKS utgöra ett samlat stöd och bollplank till Energimyndigheten och övriga berörda nationella myndigheter i arbetet med en strategi för omställningen till fossilfri transportsektor.

Förslag på specifika styrmedel, uppdrag eller lagstiftning

Hållbar samhällsplanering

Stärk möjligheterna för kommunerna, regionala och nationella myndigheter att använda den fysiska planeringen på avsett sätt.

PBL som är regelverket kring fysiska planeringen fungerar vilket har konstaterats av flera utredningar. Tillämpningen av regelverket behöver dock utvecklas. Nedan lämnas några förslag på hur det kan ske, inklusive några mindre ändringar i regelverket.

- Kompetensutveckling av samtliga aktörer i systemet kring den fysiska planeringen. Det behövs t ex en bättre systemförståelse för hur de olika lagstiftningarna ska samverka. Behovet av kompetensutveckling beskrivs väl i Planprocessutredningen, Bättre samverkan stat och kommun för ett ökat bostadsbyggande SOU 2015:109 som nyligen varit ute på remiss.
- Statliga bidrag för projekt och underlag med bäring på transportsnål fysisk planering
- Länsstyrelserna har en central och viktig roll som regional aktör i den fysiska planeringen. Den går att vidareutveckla exempelvis genom att utveckla Länsstyrelsens roll som samordnare av statliga intressen. ÖP-resan¹ pekar på vikten av nationell samordning.
- Länsstyrelserna behöver tillräckliga resurser för att i ökad utsträckning arbeta med vägledning, kunskapsstöd och ärendehandläggning i en takt som påskyndar genomförandet av energi- och klimatomställningen.
- Översiktsplanens roll behöver stärkas. Den behöver utvecklas till att bli mer genomförandeinriktad och bli mer detaljerad för att fungera i utvecklingen av städer och tätorter.
- Planer och program som kan ge betydande miljöpåverkan ska enligt miljöbalken miljöbedömas. Vägledning finns – men i praktiken fyller inte miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) idag sitt syfte som funktionellt beslutsunderlag inför kommunala beslut. **MKB-instrumentet behöver revideras** (förenklas/stärkas) och statens vägledning utvecklas.
- Länsstyrelsen bör formellt få rollen att **godkänna MKB:er** som görs inom ramen för plan- och bygglagen, exempelvis översiktsplaner. Det innebär att länsstyrelserna skulle godkänna MKB:s kvalitet för PBL-ärenden såsom det idag är för infrastrukturärenden. Den åtgärden är viktig för att höja kvaliteten på den fysiska planeringen.

¹ <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2014/op-resan/>

- Länsstyrelsen bör få tydligare uppdrag från regeringen att ta fram regionala planeringsunderlag som tydligare redovisar statens syn.
- Länsstyrelserna bör i en fortsättning på stadsmiljöavtalen vara statens avtalspart. Då skulle stadsmiljöavtalen få tydligare koppling till fysiska planeringen och hur man utvecklar ett hållbart och klimatsmart byggande.

Stärka det lokala energi- och klimatstrategiska arbetet

Rikta särskilda resurser till kommunerna för att anställa energi- och klimatstrateger. Detta liknar den tidigare satsningen Energieffektiviseringsstöd (EES). Förslaget fokuserar dock på en utvecklad användning av kommunernas verktyg inom olika sakområden, för att på så sätt bidra till energi- och klimatomställningen. Förslag ligger i linje med Energimyndighetens förslag i rapporten ”Aktualisering av lagen om kommunal energiplanering”, dock med länsstyrelsen i en mer vägledande och stödjande roll. Förslaget skulle öka möjligheterna för lokalt genomförande av den nationella politiken inom till exempel hållbar samhällsplanering där det lokala energi- och klimatstrategiska arbetets status behöver öka för att dessa frågor i högre utsträckning ska beaktas i översikts- och detaljplanearbete.

Uppföljning av omställningen av transportsystemet

Det är centralt att kunna följa upp om arbetet för fossilfria och hållbara transporter ger konkreta resultat. Ett tydligt resultat är om utsläppen av växthusgaser minskar från vägtrafiken. På regional och lokal nivå är det viktigt med årliga uppdateringar av trafikarbetet som underlag för att säkra en god kvalitet på utsläppsuppgifterna. Idag kommer uppgifter om trafikarbetet mycket oregelbundet och innebär att de uppgifter som länsstyrelser och kommuner har tillgång till via den nationella emissionsdatabasen² håller varierande kvalitet. RUS har sedan databasens start drivit frågor om kvalitetssäkring av utsläppsdata och dessa erfarenheter om brister och utvecklingsmöjligheter bör tas tillvara i Energimyndighetens vidare arbete med fossilfria och hållbara transporter.

Vidare behövs också en uppföljning av själva planeringen för hållbara transporter. Länsstyrelserna har via RUS på olika sätt arbetat med att belysa detta behov³. RUS har bl.a. initierat en arbetsgrupp med representanter från Naturvårdsverket, Trafikanalys och Trafikverket för att undersöka vilka indikatorer som skulle kunna vara möjliga. De utvecklingsmöjligheter som framkommit i detta arbete bör också användas för att följa upp hur omställningen av transportsektorn fortlöper.

Styrmedel kring fordon och drivmedel

Exempel på tänkbara styrmedel kan vara:

- En tydlig och mer drivande miljöbilsdefinition
- Ekonomiska styrmedel och stöd till investeringar i infrastruktur som gynnar förnybara bränslens konkurrenskraft gentemot fossila
- En översyn av möjligheterna till reseavdrag, nettolöneavdrag mm så att även t.ex. kollektivtrafik och/eller cykelservice/elcykel kan inkluderas i dessa styrmedel
- Investeringsstöd för produktion av förnybara drivmedel från organiskt avfall

² De uppgifter som presenteras på Miljömålsportalen kommer från den nationella emissionsdatabasen: <http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/rus/Sv/statistik-och-data/nationell-emissionsdatabas/Pages/default.aspx>

³ [se vidare RUS hemsida och åtgärdsområde transporter](#)

Miljömål

Framförda synpunkter och förslag behandlar åtgärder som bidrar till att uppfylla miljömålet ”Begränsad klimatpåverkan”.